

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

סה.

עין משפט
נר מצוה

יג א מ"י פ"א מהל' גניבה ה"ל יד סמג
עשין עמא טו"ש"ע ח"מ ס'י
שנר ספ"ק ג:
יד ב מ"י שס סמג שס
טו"ש"ע שס:
טז ג מ"י שס הלכה יג
עמא שס טו"ש"ע ח"מ
שס ספ"ק ד:
טז ד טו"ש"ע שס כג"ה
ובספ"ק א:
יז ה מ"י שס טו"ש"ע שס
ספ"ק ד:
יח ד טו"ש"ע שס ס'ג:
יט ז מ"י שס הלכה יד
ופ"א מהל' גניבה ה"ל
א סמג שס טו"ש"ע ח"מ
שס ספ"ק ג וס'י שס ספ"ק
י:
כ ח מ"י פ"א מהלכות
גניבה ה"ל יד וס'י
מהלכות גניבה ה"ל סמג
שס טו"ש"ע ח"מ ס'י שנר
ס'ג וס'י שס ספ"ק יא:
כא ט מ"י פ"א מהל'
גניבה ה"ל יד סמג
שס טו"ש"ע ח"מ ס'י שנר:
כב י מ"י פ"א מהל'
שטעיות הלכה ח
ה"ל ט וס'י שס ה"ל א
ובל ג סמג לאון רמח:
כג ב מ"י פ"ד מהל'
גניבה הלכה א סמג
עשין עמא טו"ש"ע ס'י שנר:

מוסף רש"י

אין לי אלא יד. אין
לי מחזיק ככל אלא בזמן
שלקחו בידו (ב"מ נו). גגו
חצירו וקריפו מביק.
שס נמסר שס ונעל
כפיה לגנבה מנין שקמה
לו חצירו ומחזיק ככל
(שם ובניין שם י). בעל
הבית שטען טענה גגב
בפקדון. פטר עמא ע"י
גניבה שטען נגד הימני,
ושומר חנם פטור מגניבה,
וקי"ל שס נשבע ונאל
עדים משלם ככל כגג
עמא, אלא אם הודה אפי"ר
אין כן ככל דמדה כקנס
פטור, אלא חומש ואשם
יש משום שטענה הפקדון
(שם ובניין שם י). משלם קרן
והחומש ואשם. ולא ככל,
לדון משלם קנס על פי
עמא (לקטן קר). משלם
תשלומי ככל. משום
עדים, ואשם. משום
שטענה, אלא חומש לא
משלם (שם ובניין שם י).

אין לי אלא בידו. פי' שגנבו בידו ממש גגו חצירו כלומר שהכירה
במקל מחצירו של צעה"צ וכנסה לגגו חצירו וקריפו ואילו טרין
לכדיו חזר לאשמועין דחזר קונה אף לחובתו ללא תימא כשליח
דמיא ואין שליח לדבר עבירה קמ"ל דקונה דמפרש צפ"ק דב"מ
(דף י): דיש שליח לדבר עבירה היכא

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דשליח לאו בר חיובא הוא וכן מוכח
המש דכפרישית:
ל'יבתוב או אם המצא המצא או
תמצא תמצא. משמע
לאורחיה דקרא ל'יכתוב צ' פעמים
מיצה אחת * וכן בהחזול (לקמן פה).
גבי ורפא ירפא וקשה (י' דבריש היו
בזדקין (פסחדין דף מ: ושם ד"ה מדהיה)
קאמר גבי גו"ש דהיטב היטב דמופנה
מה"ל למכתב או דרוש תדרוש או
חקור מחקור מדשני קרא דבדוריה
צ"היטב כו' משמע דאי הוה כתב הכי
לא הוה מופנה ואמאי אכתי הוה
מופנה מדהוי ליה למיכתב או דרוש
דרוש או מחקור מחקור וי"ל דאין
ה"י אלא משום דאין יורד לאותה
סבדא ויחא ליה למנקט כפל לשון
השגור כגמה מקומות כמו העניק
מעניק נתון נתן (דבריש טו):

גופא אמר רב קרן בעין שנגב.
במסקנא דמילתא אמרינן
דרב איירי לענין יוקרא חולא וס"ת
ומאי קמ"ל מתניתין היא בריש הגזול
קמא (לקמן דף ג:) כל הגזלין משלמין
כשעת הגזילה ואפי"ר דמתני' משמע
לדענין שניו איירי כגון עלים ושעלן
כלים והסם (דף יז): נמי קאמר
בגמ' כל הגזליים משלמים כשעת
הגזילה לאתויי דר' אלעאי גזל טלה
ונעשה איל נעשה שינוי בידו וקאלו
מ"מ לענין יוקרא חולא נמי איירי
כדמוכח בסוף המפקיד (ב"מ דף גג).

דמייתי לה ליוקרא חולא וכן פרק כל שעה (פסחים דף ג:) גבי אוכל תרומה דקאמר היכא דמעיקרא שויה ד' ולבסוף שויה חולא לא תבעי
לך דודאי לפי דמים משלם דלא גרע מגזול דמתן כל הגזליים משלמים כשעת הגזילה וי"ל דעיקר רב לא אתא לאשמועין אלא תשלומין
ככל ותשלומי ארבעה וחמשה כשעת העמדה דין והא דקאמר מ"ט דרב אמשלומי ככל ותשלומי ד' וה' קא בעי וה"פ אמר קרא גניבה
וחיים אחיה לקרן בעין שנגב ומשמע ליה דוקא לקרן ולא תשלומי ד' וה' וא"כ בהגזול קמא (לקמן דף קה). דאמר רבא גזל שלש אגודות
ג' פרוטות והחלו ועמדו על צ' והחזיר לו צ' חייב להחזיר לו אחת ותנא תונא גזל חמץ ועבר עליו הפסח אמאי לא מייתי ראיה ממחזיק
דכל הגזליים משלמין כשעת הגזילה כיון דלענין יוקרא חולא נמי איירי וי"ל דמתניתין דכל הגזליים לא מצי מייתי דהתם אם איתא
לגזילה בעין הויה צת השצה ולהכי כי לימא נמי בעין משלם כשעת הגזילה אלא גבי אגודה דאם איתא בעין לא הויה צת השצה דהשתא
לא שויה פרוטה הוה אמינא דכי לימא נמי לא משלם אלא מההיא דחמץ ועבר עליו הפסח מייתי שפיר דלילוי הוה בעין לא שוי מיד אפי"ר
היכא דלימא בעין משלם כשעת העמדה וצפרק כל שעה (פסחים דף ג:) הוה מצי לאתויי מההוא דגזול חמץ דמשלם כשעת העמדה אלא דלימא ליה
להביא הויה דכל הוה צריך לאוקמיה ביוקרא חולא ומיהו לפי האמת אפי"ר כשנתפסמה מאליה משלם ככל ד' וה' בעין שנגב נגזל בטלה
שויה חולא דה"ל דגבי חמץ כי לימא בעין בעי לשלומי ליה חמץ מעגל כחותה חמיה שגול דלפי מדה משלם אלא לא דמיים של שעת הגזילה
ד'תניא בחושה והשמינה בו. תימא היכי ס"ד דרב ששת שדבר רב כחחושה והשמינה דא"כ היה מגרע כמו של קרן וממילתיה
דרב משמע שצא ליפות כמו של קרן ולגרע כח ככל וד' וה' דקאמר אחיה לקרן דוקא בעין שנגב ואחיה משמע לשון יפוי
כח וי"ל דאחיה אין לשון יפוי אלא לשון תשלומים וכל דבר שמשלים החסרון שנגב או גזל קרי אחיה וכן משמע בסוף שמעתי"ל דקאמר
"טללים כדמעיקרא [משלם] ככל ד' וה' כשל עכשיו משמע אפי"ר מעיקרא שויה חולא ולבסוף ד' דומיא דטלה ונעשה איל משלם ככל
כי השתא לפי ר"י דלקמן ושם אפרש צעה"ה ומיהו ר"ת פי' צעה"ה לקמן דלגרע כח הכפל קאמר רב כשעת העמדה דין ולא ליפות:
אנא מפשימנא ואת שקרתי. משמע דכשנתפסמה מאליה הוה כשעת העמדה דין ולפי זה הוה מצי לאוקמיה מילתיה דרב כשנתפסמה
מאליה דרב צריך לאוקמיה ביוקרא חולא ומיהו לפי האמת אפי"ר כשנתפסמה מאליה משלם ככל ד' וה' בעין שנגב נגזל בטלה
ונעשה איל דאמר לקמן דמשלם ככל ד' וה' בעין שנגב ואפי"ר שינוי לא קמי משום דאמר ליה אטו תורא גנבי מינק דליכא גנבי מינק
הכא נמי כשנתפסמה מאליה מצי אמר ליה אטו שמינה גנבי מינק ודוקא ביוקרא חולא הוה דקאמר רב ככל ד' וה' כשעת העמדה דין
דלא שייך למימר אטו יוקרא גנבי מינק וטעמא אפרש לקמן צעה"ה גבי הא דקאמר טללים כדמעיקרא דמים כשל עכשיו:

מה י' קב"ה ב"ה מ"ה קב"ה פ"ג. פי' משום דהכחשה אמתלה דטעניה היא וקשה לר"י דלא שייכא הכחשה לטעניה מידי כיון
שאם היה הורגה כולה בענין זה לא היה זה דין ד' וה' אלא הכי פריך מה לי קטלה כולה דאין הולכין בחר הדמים דהשתא
דקנאה בשינוי ואינה של נגזב אלא בחר מעיקרא שהיתה שלו וה"ה בקטלה פלגא ולפי זה ה"ה בהוכחשה ממילא דמשלם כדמעיקרא
דמה לי מתה כולה מה לי מתה פלגא ודאי מתה כולה מאליה יש לחייבו כדמעיקרא שהיתה של נגזב ולא בחר השתא וכי קא משני
ומוקי מילתא דרב ביוקרא חולא לא הוה מצי לאוקמי כחשה דממילא ועוד אר"י דמצי לפשר צעה"ה מ"ל קטלה כולה מ"ל קטלה פלגא
כלומר אפי"ר למ"ד אין לשמיטה אלא לבסוף ולא ממייד ד' וה' עד משוה אחרון אפי"ר לא אולין בחר חשיבותא דהיהא שעתא כפי
מה שהוה שוה במשהו אחרון אלא כפי מה שזוה קודם חשיטה א"כ כי קטלה פלגא נמי דהיינו הכחשה לא אולין בחר השתא אלא בחר
מעיקרא ולפי טעם זה ה"מ לאוקמיה מילתא דרב בהוכחשה ממילא:

כחושה והשמינה בו. הגג פטמה וקשיא לרב דאמר תשלומי ד'
וה' כשעת העמדה דין וקס"ד בין שצחה בין הכחשה הגג
צידים: ומשני משום דא"ל רב. אלא שצחה בדמים שהוקרו בהמות
בזוק או שנתפסמה מאליה משלם
הגג הכחשה צידים בטורה מלאכה

או במקל: מה לי קטלה פלגא.
הלך מההיא שעתא דלכחשה אמתלה
לה טעניה: ולבסוף שויה ד'. צעה
שאלה מן העולם: פתרה. צידים
או שמייה משלם ד'. ובהמפקיד (ב"מ
דף מג). מפרש טעמא דכל כמה
דאיתיה בעינא ברשותא דמרה קיימא
דאז צעי לאהדורה הלך ברשותא
דמרה הוקרה והיהא שעתא דמרה
ושמייה הוה דקא גזיל לה אלא איתבר
ממילא אמאי מחייבת ליה אהיהא
שעתא דגולה והיהא שעתא חולא הוה
דשויה וגבי טעניה ומכירה הוה כי
בחרה או שמייה: משלם קרן וחומש
ואשם. משום שצוה ואין כאן כפל
דמדה כקנס פטור: ואם משנאו
עדים. ונתמייז ככפל הודה: משלם
כל ואשם וחומש עולה לו כמור
הכפל. שהרי חומש לצעלים הוה והוה
שקל. וע"כ הא דר' יעקב צשזין
כאחד החומש והכפל קמייירי דאי הוה
כפילא טפי מחומשא לאו חומשא
הוה ולא מיפטר ליה עד דמשלם
חומש דחומש כפרה דצוהה הוה:
וחכ"כ

משלם חולא אמרי כי קאמר רב כגון דמעיקרא שויה ד' ולבסוף שויה חולא קרן
בעין שנגב ותשלומי ככל ותשלומי ארבעה וחמשה כשעת העמדה בדין תני
רבי חנינא לסיועיה (ר"ב) בעה"ב שטען טענה גגב בפקדון ונשבע והודה ובאו
עדים אם עד שלא באו עדים הודה: משלם קרן וחומש ואשם ואם משבאו עדים
הודה: משלם תשלומי ככל ואשם וחומשו עולה לו בכפילו דברי רבי יעקב
וחכמים

דמייתי לה ליוקרא חולא וכן פרק כל שעה (פסחים דף ג:) גבי אוכל תרומה דקאמר היכא דמעיקרא שויה ד' ולבסוף שויה חולא לא תבעי
לך דודאי לפי דמים משלם דלא גרע מגזול דמתן כל הגזליים משלמים כשעת הגזילה וי"ל דעיקר רב לא אתא לאשמועין אלא תשלומין
ככל ותשלומי ארבעה וחמשה כשעת העמדה דין והא דקאמר מ"ט דרב אמשלומי ככל ותשלומי ד' וה' קא בעי וה"פ אמר קרא גניבה
וחיים אחיה לקרן בעין שנגב ומשמע ליה דוקא לקרן ולא תשלומי ד' וה' וא"כ בהגזול קמא (לקמן דף קה). דאמר רבא גזל שלש אגודות
ג' פרוטות והחלו ועמדו על צ' והחזיר לו צ' חייב להחזיר לו אחת ותנא תונא גזל חמץ ועבר עליו הפסח אמאי לא מייתי ראיה ממחזיק
דכל הגזליים משלמין כשעת הגזילה כיון דלענין יוקרא חולא נמי איירי וי"ל דמתניתין דכל הגזליים לא מצי מייתי דהתם אם איתא
לגזילה בעין הויה צת השצה ולהכי כי לימא נמי בעין משלם כשעת הגזילה אלא גבי אגודה דאם איתא בעין לא הויה צת השצה דהשתא
לא שויה פרוטה הוה אמינא דכי לימא נמי לא משלם אלא מההיא דחמץ ועבר עליו הפסח מייתי שפיר דלילוי הוה בעין לא שוי מיד אפי"ר
היכא דלימא בעין משלם כשעת העמדה וצפרק כל שעה (פסחים דף ג:) הוה מצי לאתויי מההוא דגזול חמץ דמשלם כשעת העמדה אלא דלימא ליה
להביא הויה דכל הוה צריך לאוקמיה ביוקרא חולא ומיהו לפי האמת אפי"ר כשנתפסמה מאליה משלם ככל ד' וה' בעין שנגב נגזל בטלה
שויה חולא דה"ל דגבי חמץ כי לימא בעין בעי לשלומי ליה חמץ מעגל כחותה חמיה שגול דלפי מדה משלם אלא לא דמיים של שעת הגזילה
ד'תניא בחושה והשמינה בו. תימא היכי ס"ד דרב ששת שדבר רב כחחושה והשמינה דא"כ היה מגרע כמו של קרן וממילתיה
דרב משמע שצא ליפות כמו של קרן ולגרע כח ככל וד' וה' דקאמר אחיה לקרן דוקא בעין שנגב ואחיה משמע לשון יפוי
כח וי"ל דאחיה אין לשון יפוי אלא לשון תשלומים וכל דבר שמשלים החסרון שנגב או גזל קרי אחיה וכן משמע בסוף שמעתי"ל דקאמר
"טללים כדמעיקרא [משלם] ככל ד' וה' כשל עכשיו משמע אפי"ר מעיקרא שויה חולא ולבסוף ד' דומיא דטלה ונעשה איל משלם ככל
כי השתא לפי ר"י דלקמן ושם אפרש צעה"ה ומיהו ר"ת פי' צעה"ה לקמן דלגרע כח הכפל קאמר רב כשעת העמדה דין ולא ליפות:
אנא מפשימנא ואת שקרתי. משמע דכשנתפסמה מאליה הוה כשעת העמדה דין ולפי זה הוה מצי לאוקמיה מילתיה דרב כשנתפסמה
מאליה דרב צריך לאוקמיה ביוקרא חולא ומיהו לפי האמת אפי"ר כשנתפסמה מאליה משלם ככל ד' וה' בעין שנגב נגזל בטלה
ונעשה איל דאמר לקמן דמשלם ככל ד' וה' בעין שנגב ואפי"ר שינוי לא קמי משום דאמר ליה אטו תורא גנבי מינק דליכא גנבי מינק
הכא נמי כשנתפסמה מאליה מצי אמר ליה אטו שמינה גנבי מינק ודוקא ביוקרא חולא הוה דקאמר רב ככל ד' וה' כשעת העמדה דין
דלא שייך למימר אטו יוקרא גנבי מינק וטעמא אפרש לקמן צעה"ה גבי הא דקאמר טללים כדמעיקרא דמים כשל עכשיו:

מה י' קב"ה ב"ה מ"ה קב"ה פ"ג. פי' משום דהכחשה אמתלה דטעניה היא וקשה לר"י דלא שייכא הכחשה לטעניה מידי כיון
שאם היה הורגה כולה בענין זה לא היה זה דין ד' וה' אלא הכי פריך מה לי קטלה כולה דאין הולכין בחר הדמים דהשתא
דקנאה בשינוי ואינה של נגזב אלא בחר מעיקרא שהיתה שלו וה"ה בקטלה פלגא ולפי זה ה"ה בהוכחשה ממילא דמשלם כדמעיקרא
דמה לי מתה כולה מה לי מתה פלגא ודאי מתה כולה מאליה יש לחייבו כדמעיקרא שהיתה של נגזב ולא בחר השתא וכי קא משני
ומוקי מילתא דרב ביוקרא חולא לא הוה מצי לאוקמי כחשה דממילא ועוד אר"י דמצי לפשר צעה"ה מ"ל קטלה כולה מ"ל קטלה פלגא
כלומר אפי"ר למ"ד אין לשמיטה אלא לבסוף ולא ממייד ד' וה' עד משוה אחרון אפי"ר לא אולין בחר חשיבותא דהיהא שעתא כפי
מה שהוה שוה במשהו אחרון אלא כפי מה שזוה קודם חשיטה א"כ כי קטלה פלגא נמי דהיינו הכחשה לא אולין בחר השתא אלא בחר
מעיקרא ולפי טעם זה ה"מ לאוקמיה מילתא דרב בהוכחשה ממילא:

(א) ויפתח כד: ושי"ן.
(ב) צ"מ מ"י. (ג) בחסות
צ"מ מ"י. ד"ה אלא הגי'
רמא. (ד) ולקמן קו. שטענה
לו: (ה) ופי' תמוס' פסחים
מא: ד"ה א"כ ומוס' ממת
פ: ד"ה למתב ומוס'
כמויות לט: ד"ה אין.
(ו) ולקמן (ו) ופי' דרש"א
טללים כדמעיקרא דמים
כשל עכשיו משמע וכו' וכן
הוה גי' הר"מ ע"ה.

תורה אור השלם

1. אם הקצא הקצא
בדור והגגה משור עד
חמור עד שח חיים שנים
ישלם: שמות כג כ

גליון הש"ס

גמרא אמר רב ששת
אמינא כי ניים. לעיל דף
מ ע"כ וס"י: תוס' ד"ה
לכתוב וכו' וכן בהחזול
בגי ורפא ירפא. וכן
פנינת ג ע"ה ממות ז
ע"כ:

רבינו חננאל

גופא אמר רב קרן בעין
שנגב. מאי טעמא, כתי
גניבה וחיים אחיה לקרן
בעין שנגב, ככל ארבעה
וחמשה כשעת העמדה
בדין. ושללו וטור
ואוקמה בחושה
והשמינה או שמינה
והכחשה דלא כרב, וכי
לא אמר רבא ולא יוקרא
וחולא כדברא דאמי מאן
דגזל חביתא מחבירה,
מעיקרא שויה חולא
והשתא שויה ד'. שתייה
או תברא משלם ד'
דהשתא. גולה איתבר
ממילא משלם כשעת
הגזילה וזווא. רב נמי כי
קאמי הכי קאמי, כגון
דמעיקרא הויה שויה
ארבעה ולבסוף חולא קרן
בעין שנגב ככל ד' וה'
כשעת העמדה בדין. תאני
רב חנינה לסייעיה לרב,
בעל הבית שטען טענה
גגב בפקדון [ונשבע
והודה ובאו עדים, אם עד
שלא באו עדים הודה,
משלם קרן וחומש ואשם.
ואם משבאו עדים [והודה,
משלם ככל ואשם,
וחומשו עולה לו בכפילו,
דברי ר' יעקב וכו']: